

**PARTICULARITĂȚILE APLICĂRII CONFISCĂRII ÎN
DREPTUL CONTRAVENȚIONAL
PARTICULARITIES OF THE APPLICATION OF
CONFIGURATION IN THE CONTRAVENTIONAL RIGHT**

**Svetlana SLUSARENCO,
dr., conf. univ.
Universitatea de Stat din Moldova**

Abstract

In a rule of law, the exercise of the rights and freedoms of a person must be respected and guaranteed by the State. For committing contraventions the state body is competent to establish the punishment and to apply the sanction of contravention. A topic that generates multiple question marks concerns special confiscation in contraventional law. According to the amendments to the Code of Contravention of RM, the special confiscation can be applied even if the perpetrator is released from contraventional liability.

Keywords: *contravention, contravention, loss of contravention, confiscation, property right.*

Într-un stat de drept, exercitarea drepturilor și libertăților persoanei trebuie respectate și garantate de către stat. Toate persoanele sânt egale în fața legii și a autorităților publice fără privilegii și fără discriminări și trebuie să respecte regulile de conduită într-un cadru legal bine determinat. Încălcarea regulilor de conduită determină aplicarea unor sancțiuni prevăzute de lege.

În sfera încălcărilor regulilor de conduită intră și contravențiile, care reprezintă fapta – acțiunea sau inacțiunea – ilicită, cu un grad de pericol social mai redus decât infracțiunea, săvârșită cu vinovăție, care atentează la valorile sociale ocrotite de lege, este prevăzută de prezentul cod și este pasibilă de sancțiune contravențională [Art. 10 CCo al RM]. Pentru comiterea contravențiilor organul de stat este competent de a stabili pedeapsa și să aplice sancțiunea contravențională. Sânt competente să soluționeze cauzele contravenționale: instanța de judecată; procurorul; comisia administrativă; agentul constator. [art. 393 pct. 1) CCo al RM]

Instanța judecă toate cazurile cu privire la contravenții, cu excepția celor atribuite competenței unor alte organe, precum și cauzele contravenționale în privința minorilor; cauzele contravenționale prevăzute la art.61, 63–66, 316–318, 320, 336 Cod Contravențional al RM (*în continuare CCo al RM*); cauzele contravenționale în cadrul cărora au fost dispuse măsurile procesuale de constrângere (reținerea și reținerea vehiculului); cauzele contravenționale în care agentul constator, procurorul propune aplicarea unei sancțiuni dintre cele care: - privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate; - privarea de dreptul de a deține anumite funcții; - privarea de dreptul special; - munca neremunerată în folosul comunității; - arestul

contravențional; d) cauzele contravenționale în care agentul constatat, procurorul propune aplicarea unei măsuri de siguranță dintre cele care urmează: – expulzarea; – demolarea construcției neautorizate și defrișarea arborilor și arbuștilor; – confiscarea special. [art. 395 pct. 1) CCo al RM]

Un subiect care generează multiple semne de întrebare vizează confiscarea specială în dreptul contravențional. Scopul general al confiscării de bunuri este acela de prevenire, de corectare a comportamentului ilicit și sancționare a conduitei contravenientului. Modul de aplicare a confiscării este reglementat de art. 439³, 439⁴, 439⁷ CCo al RM și 203-210 CPP al RM. Pentru a asigura eventuala confiscare specială, precum și pentru a garanta executarea sancțiunii amenzii, conform art. 203–210 din Codul de procedură penală aplicate corespunzător, de către judecătorul de instrucție sau de către instanța de judecată, la solicitarea agentului constatat sau a procurorului poate fi aplicată măsura procesuală de constrângere - punerea sub sechestru.

Potrivit art. 439⁴ CCo al RM, în procesul contravențional, în scopul înlăturării consecințelor faptei, a unui pericol ori pentru prevenirea săvârșirii faptelor contravenționale prevăzute de prezentul cod, chiar dacă nu sânt întrunite condițiile de tragere la răspundere contravențională, se poate aplica una sau mai multe din următoarele măsuri de siguranță: a) expulzarea; b) demolarea construcțiilor neautorizate și/sau defrișarea arborilor și arbuștilor; c) confiscarea specială.

Conform art. 439⁷ pct. 1) din CCo al RM, confiscarea specială constă în trecerea forțată și gratuită în proprietatea statului a bunurilor: a) utilizate sau destinate pentru săvârșirea unei contravenții; b) rezultate din săvârșirea contravenției, precum și orice venituri generate de aceste bunuri; c) date pentru a determina săvârșirea unei contravenții sau pentru a-l răsplăti pe contravenient; d) deținute contrar regimului stabilit de legislație și depistate pe parcursul desfășurării procesului contravențional; e) convertite sau transformate, parțial sau integral, din bunurile rezultate din contravenții sau din veniturile generate de aceste bunuri. Conform modificărilor operate la Codul Contravențional al RM prin *LP208 din 17.11.16*, confiscarea specială se poate aplica chiar dacă făptuitorul este eliberat de răspundere contravențională. [art.439⁷ CCo al RM]

Răspunderea contravențională este o formă juridică de pedepsire a persoanelor, care au săvârșit o faptă ilicită numită contravenție și sunt obligați să suporte sancțiunea stabilită de organele competente. Răspunderea și pedepsirea pentru încălcarea normelor juridice este calea de respectare a legii și de micșorare a contravențiilor, a infracțiunilor, abaterilor disciplinare și altor fapte ilicite. Răspunderea contravențională se aplică numai în cazurile că fapta ilicită corespunde caracteristicilor unei contravenții și întrunește trăsăturile și elementele contravenției. Trăsăturile contravenției sunt caracterul antisocial al faptei, ilicitul, vinovăția, iar elementele sunt obiectul, latura obiectivă, subiectul și latura subiectivă.

Răspunderea contravențională poate fi înlăturată în cazurile când: se renunță benevol la săvârșirea contravenției; este o contravenție neînsemnată, tentativa; împăcarea victimei cu contravenientul; prescripția răspunderii contravenționale; amnistia.

Deși art. 439⁷pct. 8) din CCo al RM utilizează îmbinarea ”eliberarea de răspundere contravențională”, totuși, art. 26 CCo al RM operează cu sintagma ”înlăturarea răspunderii contravenționale”. Credem că aceste disensiuni ar trebui înlăturate din Codul Contravențional al RM, prin operarea doar cu sintagma ”înlăturarea răspunderii contravenționale”. Dacă facem referire la Codul Penal al RM, legea penală face distincție între liberarea de răspundere penală și înlăturarea răspunderii penale.

Persoana care a săvârșit o faptă ce conține semnele componenței de infracțiune poate fi liberată de răspundere penală de către procuror în cadrul urmăririi penale și de către instanța de judecată la judecarea cauzei în cazurile: a) minorilor; b) tragerii la răspundere contravențională; c) renunțării de bună voie la săvârșirea infracțiunii; d) căinței active; e) schimbării situației; f) liberării condiționate; g) prescripției de tragere la răspundere penală. Cauzele care înlătură răspunderea penală sânt: amnistia [art. 107 CP al RM], grațierea [art. 108 CP al RM] și împăcarea [art. 109 CP al RM].

Cu referire la Codul contravențional, legiuitorul a omis să formuleze o definiție a cauzelor care înlătură răspunderea contravențională. În acest sens venim cu următoarea definiție: *prin cauze care înlătură răspunderea contravențională se înțeleg acele situații sau împrejurări posterioare săvârșirii contravenției, reglementate de lege, în prezența cărora se stinge dreptul reprezentantului statului de a mai atrage la răspundere contravențională pe contravenient, iar aplicarea pedepsei pentru contravenția săvârșită este înlăturată.*

Conform Codului Contravențional al RM, înlăturarea răspunderii contravenționale pentru fapta ce conține elementele constitutive ale contravenției are loc în cazul: a) renunțării benevole la săvârșirea contravenției; a¹) stării de iresponsabilitate; b) contravenției neînsemnate sau al tentativei de contravenție neînsemnată; c) împăcării victimei cu făptuitorul; c¹) încheierii tranzacției conform Legii cu privire la mediere; d) prescripției răspunderii contravenționale; e) amnistiei [art. 26 CCo al RM].

Renunțarea benevolă este atunci când autorul unei fapte contravenționale, nefiind constrâns de nimeni și de nimic, din propria inițiativă, conștient, dându-și seama că poate continua activitatea contravențională, abandonează executarea acțiunii. [Rusu V., p. 17]

Iresponsabilitatea este o cauză de scutire de răspundere contravențională întemeiată pe lipsa vinovăției din partea persoanei care a săvârșit contravenția. În cazul în care contravenția a fost săvârșită de o persoană iresponsabilă, răspunderea contravențională este înlăturată.

Se consideră *neînsemnată contravenția* pentru care prezentul cod prevede în calitate de sancțiune maximă amenda de până la 10 unități

convenționale. În cazul contravenției neînsemnate sau a tentativei de contravenție neînsemnată, autoritatea (persoana cu funcție de răspundere) competentă să examineze cauza contravențională poate înlătura răspunderea contravențională, limitându-se la adresarea unei observații verbale făptuitorului. [art. 28 CCo al RM] Iar conform prevederilor art. 439⁷ pct.8)CCo al RM, confiscarea specială *se poate aplica* chiar dacă făptuitorul este *eliberat de răspundere contravențională*.

Procesul contravențional pornit încetează în cazul *împăcării victimei cu făptuitorul* în contravențiile prevăzute la art.69, 78, art. 96 alin. (1) lit. a) și alin. (3), art. 97, art. 97¹ alin. (1), art. 97²–105, art. 242 alin. (1). Împăcarea este personală. Pentru persoanele lipsite de capacitate de exercițiu, împăcarea se face de reprezentanții lor legali. Persoanele cu capacitate de exercițiu limitată se pot împăca cu încuviințarea reprezentanților lor legali.[art. 29 CCo al RM]

Prescripția exclude răspunderea contravențională datorită nerealizării acesteia în termenele stabilite de lege [art. 30 CCo al RM]. Prescripția aplicării sancțiunii contravenționale este o cauză ce stinge raportul juridic contravențional de conflict, deoarece acesta nu a fost rezolvat într-o perioadă de timp rezonabilă, prevăzută de legea contravențională. [Rusu V., p. 25]

Amnistia este actul care are ca efect înlăturarea răspunderii contravenționale și a executării sancțiunii contravenționale, reducerea sau comutarea sancțiunii contravenționale. Amnistia nu are efecte asupra măsurilor de siguranță și nici asupra drepturilor victimei. [art. 31 CCo al RM]

Pentru faptele prevăzute la art. 26 CCo, înlăturarea răspunderii contravenționale este o condiție sine-qua-non, deoarece nu provoacă careva pagube materiale sau suferințe emoționale părții vătămate; contravenția, în general, nu a fost săvârșită, deoarece potențialul contravenient a renunțat la săvârșirea ei sau a expirat termenul de prescripție ori a fost încheiată o tranzacție de împăcare sau s-a aplicat amnistia. **Legea nr. 210 din 29.07.2016** privind amnistia în legătură cu aniversarea a 25-ade la proclamarea independenței Republicii Moldova, prevede că prezenta lege se aplică condiționat și exclusiv persoanelor bănuite, învinuite și inculpate care manifestă căință activă în cadrul procesului penal și celor condamnate care sânt caracterizate pozitiv pe parcursul executării pedepsei, perioadei de probațiune sau termenului de probă și sânt evaluate psihologic ca prezentând risc de recidivă mediu sau redus. Deși contravențiile sunt fapte cu un grad de pericol social mai redus decât infracțiunea, totuși ele nu cad sub incidența Legii cu privire la amnistie. Astfel, care ar fi rostul includerii amnistiei în lista cauzelor care înlătură răspunderea contravențională. Și chiar dacă amnistia ar fi o cauză care înlătură răspunderea contravențională, de ce ea nu are efecte asupra măsurilor de siguranță, în cazul dat – asupra confiscării. Dacă este o hotărâre irevocabilă și s-a dispus confiscarea, nu mai poate fi casată, dar dacă Legea privind amnistia a fost adoptată la etapa examinării cauzei

contravenționale? Răspunderea contravențională este înlăturată, dar confiscarea se aplică pentru tentativă de contravenție sau contravenție neînsemnată.

Dacă cauzele prevăzute la art. 26 CCo al RM înlătură răspunderea contravențională, atunci care ar fi rostul reglementării normative prevăzute la art.439⁷ pct.8) CCo al RM, care stabilește:confiscarea specială *se poate aplica* chiar dacă făptuitorul este *eliberat de răspundere contravențională*. În cazul dat rămâne la discreția instanței de judecată de a aplica sau nu confiscarea. Apare întrebarea, în ce cazuri instanța ar putea aplica confiscarea, oare nu lasă legiuitorul loc de interpretare subiectivă judecătorului, dacă vinovăția persoane care a săvârșit contravenția este minoră sau persoana nici nu conștientiza acțiunile sale din cauza unei boli psihice cronice, a unei tulburări temporare a activității psihice, a alienării mintale sau a unei alte stări psihice patologice. În aceste cazuri, aplicarea de către instanța de judecată a confiscării speciale în cazul eliberării de răspundere contravențională, încalcă un drept fundamental garantat de Constituție, și anume – dreptul la proprietate.

Conform art. 437⁷CCo al RM, Confiscarea specială constă în trecerea forțată și gratuită în proprietatea statului a bunurilor indicate la alin. (2). În cazul în care aceste bunuri nu mai există, nu pot fi găsite sau nu pot fi recuperate, se confiscă contravaloarea acestora. Sânt supuse confiscării speciale bunurile: a) utilizate sau destinate pentru săvârșirea unei contravenții; b) rezultate din săvârșirea contravenției, precum și orice venituri generate de aceste bunuri; c) date pentru a determina săvârșirea unei contravenții sau pentru a-l răsplăti pe contravenient; d) deținute contrar regimului stabilit de legislație și depistate pe parcursul desfășurării procesului contravențional; e) convertite sau transformate, parțial sau integral, din bunurile rezultate din contravenții sau din veniturile generate de aceste bunuri. Confiscarea specială se aplică de către instanța de judecată la demersul agentului constatatator.

Conform art. 1 alin. 3) al Constituției RM, Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sânt garantate”. Conform art. 46 al Constituției RM, dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului, sânt garantate. Avera dobândită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobândirii se prezumă. Prevederea care instituie prezumția caracterului licit al dobândirii proprietății constituie un element fundamental al articolului 46 din Constituție, care, în ansamblu cu celelalte prevederi ale aceluiași articol, are menirea de a garanta dreptul la proprietate privată și la protecția acesteia.

Prezumția caracterului licit al dobândirii averii reprezintă o garanție de ordin general, care urmărește protejarea dreptului de proprietate al tuturor cetățenilor față de ingerințele nejustificate ale statului. Această prezumție, asigurând securitatea juridică și legalitate proprietății persoanei, presupune responsabilitatea autorităților de a prezenta probe care ar demonstra ilegalitatea

dobândirii bunurilor. În Hotărârea Curții Constituționale nr. 21 din 20 octombrie 2011 privind interpretarea art.46 alin. (3) din Constituție, Curtea a subliniat:

Această prezumție se întemeiază pe principiul general potrivit căruia orice act sau fapt juridic este prezumat licit până la proba contrarie, impunând, în ceea ce privește averea unei persoane, ca dobândirea ilicită a acesteia să fie dovedită. Prezumția constituțională atribuie sarcina probei exclusiv organelor statului.” Astfel, Curtea reiterează că, prin prisma normelor constituționale, sarcina probei urmează a fi atribuită exclusiv organelor statului. De asemenea, în hotărârea menționată mai sus, Curtea a subliniat că:„... în măsura în care, în pofida dovezilor administrate pentru susținerea vinovăției celui acuzat, îndoiala persistă în ce privește vinovăția, atunci îndoiala este echivalentă cu o probă pozitivă de nevinovăție” [Hotărârea CC nr. 21 din 20 octombrie 2011, pct. 27].

În Hotărârea nr. 21 din 20 octombrie 2011 Curtea, interpretând norma constituțională referitoare la prezumția licită a averii, a menționat:„Astfel fiind, prezumția instituită prin alineatul (3) al articolului 46 din Constituție nu împiedică cercetarea caracterului ilicit al dobândirii averii, sarcina probei revenind însă celui care invocă acest caracter. În măsura în care partea interesată dovedește dobândirea unor bunuri de o persoană în mod ilicit, asupra acelor bunuri dobândite ilegal se poate dispune confiscarea, în condițiile legii. Luând în considerare dispozițiile articolului 46 alin.(4) din Constituție, în conformitate cu care numai averea dobândită licit nu poate fi confiscată, Curtea consideră că legiuitorul este liber să instituie măsura confiscării în toate cazurile de dobândire ilicită de bunuri.” [Hotărârea CC nr. 21 din 20 octombrie 2011, pct. 29]

În același context, cu referire la caracterul licit sau ilicit al averii, în Hotărârea nr. 12 din 17 martie 1997, Curtea a statuat următoarele: „Conform articolului 46 din Constituție, dreptul la proprietate privată aparține persoanelor particulare (cetățenilor în mod individual sau în comun) și persoanelor juridice. Același articol din Constituție stabilește garanțiile juridice ale proprietății private. Privarea persoanei fizice sau juridice de proprietate, împotriva voinței sale, se efectuează numai conform legii. Averea dobândită licit nu poate fi confiscată [art. 46 alin. (3) din Constituție]. O asemenea sancțiune poate fi aplicată față de proprietar în cazul în care bunurile erau destinate sau au fost utilizate pentru a săvârși o infracțiune, contravenție sau aceste bunuri au rezultat din infracțiuni și contravenții [art. 46 alin. (4) din Constituție].

Confiscarea reprezintă o sancțiune aplicată proprietarului pentru săvârșirea unei infracțiuni penale în conformitate cu normele Codului penal sau a unei contravenții. Dar în toate cazurile o asemenea confiscare se efectuează numai potrivit legii. Conform articolului 72 lit. n) din Constituție, numai Parlamentul Republicii Moldova este în drept prin legi organice să reglementeze infracțiunile, pedepsele și regimul executării acestora.” Curtea

reține că prezumția dobândirii licite a bunurilor este o aplicație a principiului prezumției nevinovăției, consacrat în Constituția și în actele infraconstituționale ale Republicii Moldova, precum și în instrumentele internaționale în materia drepturilor omului. Potrivit art.21 din Constituție: ”Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale”. Curtea reiterează că articolul 21 din Constituție garantează persoanei acuzate de un delict excluderea oricărei aparențe de culpabilitate a acesteia până când vinovăția sa nu va fi dovedită în mod legal. [Hotărârea CC nr. 21 din 20 octombrie 2011]

Curtea Europeană a menționat frecvent în jurisprudența sa că prezumția de nevinovăție, garantată de articolul 6 § 2 al Convenției, este unul dintre elementele unui proces echitabil. Aceasta ar fi încălcată dacă o declarație a unui funcționar public cu privire la o persoană acuzată de o infracțiune ar reflecta opinia că ea este vinovată înainte ca acest lucru să fie legal stabilit [cauza Popovici v. Moldova]. În această ordine de idei, Curtea subliniază că, potrivit principiilor de drept procesual penal, nimeni nu este obligat să-și dovedească nevinovăția, sarcina probațiunii revenind acuzării, iar situația de dubiu este interpretată în favoarea celui acuzat (*in dubio pro reo*).

Drept urmare, în cazul înlăturării răspunderii contravenționale pentru situațiile prevăzute la art. 26 CCo al RM, nu poate fi aplicată măsura confiscării speciale. În primul rând această măsură este o consecință foarte dură și nu rezonază cu gravitatea cazurilor indicate la art. 26 CCo al RM și anume: renunțării benevole la săvârșirea infracțiunii; stării de ireponsabilitate; contravenției neînsemnate sau al tentativei de contravenție neînsemnată; împăcării victimei cu făptuitorul; încheierii tranzacției conform Legii cu privire la mediere; prescripției răspunderii contravenționale; amnistiei. În această ordine de idei, venim cu o propunere de lege-ferenda, de a exclude pct. 8 cu următorul conținut: ” (8) Confiscarea specială se poate aplica chiar dacă făptuitorul este eliberat de răspundere contravențională” din prevederile art. 439⁷ CCo al RM.

Referințe Bibliografice

1. Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994, în vigoare 27.08.1994, Monitorul Oficial nr. 1 din 12.08.1994
2. **Codul** Contravențional al Republicii Moldova, nr. 218 din 24.10.2008, Monitorul Oficial nr. 3-6 din 16.01.2009
3. Codul Penal al RM Nr. 985 din 18.04.2002, Monitorul Oficial Nr. 72-74 din 14.04.2009
4. Cod de Procedură Penală a Republicii Moldova, nr. 122 din 14.03.2003, Monitorul Oficial nr. 104-110 din 07.06.2003

5. Hotărârea Curții Constituționale nr. 21 din 20 octombrie 2011 privind interpretarea articolului 46 alin. (3) din Constituție (Sesizarea Nr. 17b/2011)
6. Cauza Popovici V. Moldova, Hotărârea (Decizia_CEDO) din 27 noiembrie 2007, https://www.rise.md/wp-content/uploads/2016/02/POPOVICI-C.-Moldovei_Decizia_CEDO.Pdf
7. Legea nr. 210 din 29.07.2016 privind amnistia în legătură cu aniversarea a 25-a de la proclamare a independenței Republicii Moldova, Monitorul Oficial Nr. 293-305 din 09.09.2016
8. Rusu Vitalie., Drept contravențional. Suport de curs. Bălți, 2014